

Korte inleiding in digitale fotobewerking.

Basisprincipes

Deze inleiding is een start en heeft niet de pretentie om volledigheid na te streven. De voorgestelde werkwijze kan en mag in een andere volgorde worden toegepast. Veel oefenen is de boodschap!

Fotocollectief@Retina² – Kuurne

Bernard Noffels

RAW versus JPEG

Alles begint bij de opname....

Belicht en kadreer de opname zo goed en zo correct mogelijk.
Zorg dat de instellingen van uw toestel correct zijn ingesteld voor het soort fotografie dat u wil beoefenen. Dit bespaart u een hoop werk achteraf.

Een slechte foto is en blijft een slechte foto. Ook na uitvoerige bewerking wordt hij hoogstens iets minder slecht....Haal meer uit uw foto's door de juiste bewerkingen toe te passen. En dan volgt de eventuele keuze tussen Raw of Jpeg.

Raw

is zoals de sensor van uw toestel de zaken ziet – een soort van negatief
de foto is onbewerkt en oogt wat flets
de opname bevat alle door de sensor geregistreerde informatie
bewerkingsmogelijkheden zijn ruim en veelzijdig maar wel afhankelijk
van de opname en de bewerkingssoftware die u zal gebruiken
u bepaalt in grote mate zelf wat u met uw foto zal doen

grotere bestanden – neemt meer ruimte in op de harde schijf
extra ontwikkelsoftware nodig (soms aan te kopen – bij sommige toestellen
wordt door de fabrikant software meegeleverd, o.a. bij Canon,
Nikon, Fuji, Sony, enz...)
de foto's die u wenst dient u nog zelf ontwikkelen – er is dus wat werk aan de winkel!

Jpeg

de software in uw toestel heeft de foto al bewerkt bij de opname
contrast – verzadiging – scherpte, enz... zijn dus al aangepast
en maakt een compressie van de foto (kwaliteitsverlies en fouten beter zichtbaar)
als overbodig geziene informatie wordt wel gewist
nabewerking is dan nog mogelijk maar in beperktere mate dan bij Raw
met de jaren is de in-camera bewerking wel steeds beter geworden
(afhankelijk van het merk van uw camera) – je kan het resultaat ook beïnvloeden
via de keuze van een bepaalde **Picture Style**

kleinere bestanden – ruimtebesparend
minder werk aan ontwikkeling en meestal kan het
met gratis software
de software van je toestel bepaalt voor een stuk

de kwaliteit van uw foto's

Raw en Jpeg

kunnen door de meeste toestellen ook samen opgenomen worden
neemt wel meer geheugen in beslag, maar het kan soms werkbeparend zijn....

Werkwijze

Bewerk bij voorkeur een kopie van de originele foto.

Of sla de bewerkte foto onder een andere naam op om zo uw originele foto te behouden. De betere programma's kunnen werken op een virtuele kopie en slaan de bewerkingen op in een apart bestandje. Uw originele foto blijft zo onaangetaast.

Bekijk uw foto's tijdens het bewerken af en toe op 75% of 100% grootte om beter het effect te zien van wat u doet (vooral bij het verscherpen).
Durf gerust eens iets te ver gaan, om dan terug te keren en zo beter te zien wat het effect is van een bepaalde handeling op de foto.

Vermijd overdadige bewerkingen....less is sometimes more!

En vergeet niet: oefening baart kunst....

1 / Basisbewerkingen:

niet alle stappen zullen nodig zijn
controleer wel alles en waar nodig aanpassen van:

Foto rechtekken

wordt vaak als allereerste bewerking gedaan, want het werkt iets aangenamer op een rechte foto

Witbalans = kleurtemperatuur (°Kelvin)

witbalans is gemakkelijker te corrigeren in Raw dan in Jpeg
juiste kleurweergave bekomen
warmer (meer gelen) of kouder (meer blauwen)

Kleurzweem

eventueel kleurzweem wegnemen of juist versterken
door bijv. de witbalans aan te passen en/of aanpassingen per kleur via TSL/HSL
juistere kleurweergave of speciale effecten versterken

Belichting

in - of + aanpassen (lichter/donkerder) om de belichting
eventueel te corrigeren of een effect te verhogen

Contrast

in - of + aanpassen - afhankelijk van je onderwerp of het thema, de keuze voor kleur of zwart/wit en van uw persoonlijke smaak, enz....
Portret mag soms iets minder contrastrijk (zachter) zijn dan bijv. een landschap, tenzij u bijv. een door de tijd verweerd gezicht wat wil accentueren - dan verhoogt u best wat het (micro)contrast voor meer detaillering.

Microcontrast (ook soms **Levendigheid** genoemd) verhoogt eerder de details en laat structuren beter uitkomen.
Heeft een zekere invloed op de scherpte (meer contrast oogt ietsje scherper)
Sommige softwarepakketten hebben ook een **Dehaze** functie.
Best eerst dehaze uitproberen (bijv. voor de aanpassing van de belichting of het contrast). Door toepassing van diverse effecten (o.a. contrastverhoging) neemt het sluiert of waas weg, een vaak voorkomend effect in vergezichten en landschappen.
Sommige van de betere programma's laten toe om het contrast in zowel de hooglichten, midden tonen als de schaduwen apart te bewerken.

Verzadiging

een of meerdere kleuren verzachten of juist accentueren met de verzadiging - 100% bekomt u een zwart/wit foto (wordt soms gebruikt om 1 kleur over te houden in een zwart/wit foto). Er zijn betere manieren om een mooie zwart/wit conversie te maken.

Ruisonderdrukking

foto's bewerken doet de ruis (korrelvorming) verhogen wat meestal minder mooi oogt - daarom te veel aan ruis wegnemen.
Maar teveel ruisonderdrukking vermindert de scherpte en de detailweergave - dus voorzichtig hanteren!
Extra ruis kan bijv. in zwart/wit omzetting wel gewenst zijn en de korrel uit oudere films gedeeltelijk nabootsen

2/ verdere (eventuele) bewerkingen:

Lenscorrecties

typische lensfouten zijn: chromatische aberratie (groene of magenta randen bij voorwerpen tegen een lichte achtergrond) - tonvormige vervorming, enz...
niet alle programma's kunnen uitgebreide lenscorrecties toepassen

Perspectiefcorrecties

omvallende gebouwen rechte trekken (is een lensfout die zich vooral bij groothoeklenzen manifesteert)

Bijsnijden (= croppen)

hetzij met behoud van de proporties (voorkeur) – hetzij met een vrije verhouding
hoe meer u cropt hoe minder de kwaliteit bij een
eventuele uitvergroting (kleinere vergrotingsfactor)

Vignettering toevoegen

hoeken en randen verdonkeren of lichter maken om de aandacht
meer naar het centrum van de foto te trekken

Verscherpen

best als laatste bewerking – eventueel gevolgd door bijkomende
ruisonderdrukking (opgepast voor detailverlies)

3/ andere bewerkingen en eventuele creatieve effecten:

Retouches

vlekken, krassen en kleine storende objecten wegnemen
rode ogen retouche (komt vaak voor bij opnames met bij flash)

Storende elementen wegnemen

**Omzetting in zwart/wit – sepia – oude foto's en filmemulsies nabootsen,
HDR, verloop- en andere filters, enz.....**

4/ Programma's

Ga ook eens een kijkje nemen op: <http://lifeafterphotoshop.com/>

******interessante programma's (dit is een persoonlijke keuze)
deze opsomming is indicatief en alles behalve compleet
alle programma's werken op Windows en de meeste ook op Mac
niet alle programma's hebben een Nederlandstalige interface
de geciteerde prijzen kunnen variëren
kijk ook uit naar eventuele kortingen en speciale acties
door een goede keuze kunt u het aantal programma's op uw PC beperken

Voor programma's die geen perspectiefcorrecties aanbieden kan u
gebruik maken van het gratis programma **SHiftN**

IrfanView:

gratis – eenvoudige viewer en fotobewerker
snel en neemt weinig geheugen in maar beperkt in mogelijkheden

ook voor screenshots en diavoorstellingen
geen Raw bewerking

****FastStone Image Viewer:**

gratis – fotoviewer en basisbewerkingen – kan zowel Jpeg als Raw bewerken
redelijk eenvoudig en goed – geen lagen – ook voor diavoorstellingen
geen perspectief- of automatische lenscorrecties

Google Foto's (vervangt het vroegere **Picasa**)

eenvoudige en gratis viewer en fotobewerker van Google
met opslagmogelijkheid in de cloud

****Nik's Collection**

gratis fotobewerker met veel mogelijkheden – geen Raw omzetting
uitstekende omzetting naar **zwart/wit** met hun Silver Efex Pro module
diverse modules en ook plaatselijke bewerkingen mogelijk
nabootsing filmemulsies en talrijke filters en effecten
uitstekend als uitbreiding op bijv. FastStone Image Viewer

****update : in 2017 werd deze software overgenomen door **DxO Optics**
die het verder zal ontwikkelen en integreren in hun eigen producten.
Sedert begin juni 2018 wordt Nik's Collection aangeboden zowel als
stand alone en als plug in voor Lightroom en Photoshop, zij het tegen betaling.*

*Wie over de oude gratis versie beschikt kan er gerust
verder mee werken....je hoeft dus nog niet over te schakelen
op de betalende versie die zo te zien weinig
nieuws te bieden heeft. **Prijs: 69,00€.***

PhotoFiltre 7

zeer goed programma – gratis versie – wel Jpeg maar geen Raw
iets meer mogelijkheden dan FastStone – werkt wel met lagen
enkele plug-ins beschikbaar die het programma nog veelzijdiger maken
voor Raw moet u wel upgraden naar de betalende versie
met tal van extra mogelijkheden

PhotoFiltre Studio X – 34,51€

****Zoner Photo Studio 18**

goed programma en redelijk uitgebreid
kan ook werken met lagen
er is een gratis versie en ook een betalende **Zoner Photo Studio X** met
tal van extra mogelijkheden
jaarlijks abonnement van **49,00€**

****Affinity Photo 1.6**

kwalitatieve Jpeg en Raw bewerkingen – zeer veelzijdig met veel mogelijkheden
wel iets complexer om mee te werken – steile leercurve
uitstekend en volwaardig alternatief voor Lightroom en Photoshop
werkt met lagen en kan ook PSD (Photoshop) bestanden verwerken
Stacking – HDR – Panorama – Focus Merge
veel goedkoper dan de programma's van Adobe – eenmalig: **54,99€**
ook voor MAC en er is een aparte iPad versie (prijs iPad versie: **29,99€**)
updates en upgrades zijn gratis!

****DxO PhotoLab 1**

Raw bewerkter van uitstekende kwaliteit – ook voor Jpeg
eigen lens/toestel correcties en uitstekende ruisbeheersing
free trial 30 dagen – nogal duur:
Essential versie: 129,00€ – Elite versie: 199,00€
daarnaast biedt DxO nog 2 programma's aan die apart of samen als pakket
aangekocht kunnen worden, nl. **DxO View** dat een perspectief bewerkter is
en **DxO FilmPack** dat een programma voor nabootsing van analoge films is.

****update november 2017: nu met meer mogelijkheden voor plaatselijke
correcties door overname en integratie van Nik Software**

Canon DPP – Nikon Capture NX-D en Sony Capture One, enz...

zeer degelijke Raw/Jpeg software – gratis meegeleverd bij aankoop van uw toestel
Phase One Capture One Pro heeft ook een zeer degelijke en uitgebreide
betalende versie maar is wel heel duur

****RawTherapee – UF Raw – Light Zone – Photivo**

allemaal gratis Raw/Jpeg bewerkingssoftware van zeer goede kwaliteit

****Gimp 2.8**

gratis en uitstekend alternatief voor Photoshop
geen eigen Raw bewerking maar met **UFRaw** als plug-in kan het wel
met zeer veel mogelijkheden maar met een steile leercurve

****ON1 Effects 10.5**

gratis – stijlbewerkter met een aantal filters en effecten
zeer goed – werkt ook met lagen en als plug-in voor Photoshop.
Voor de nieuwe versie met Raw bewerkter en extra mogelijkheden
ON1 Photo Raw 2018 dient u wel te betalen – prijs: **USD 119,99**
U krijgt dan wel een programma met veel meer mogelijkheden.
30 dagen free trial

Adobe Lightroom en Adobe Photoshop

uitstekende en zeer professionele programma's voor zowel Raw als Jpeg
zeer veelzijdig – tal van plaatselijke correcties
wel betalend en nogal duur, enkel samen te huren in de cloud met
jaarabonnement waarbij de updates in de prijs begrepen zijn.

****Lightroom** zal naar verluid ook niet meer apart aangekocht kunnen worden.

Er zullen evenwel 2 versies zijn: de CC versie en de Classic.

Er bestaat ook een betalende, iets goedkopere en afgeslankte
versie van Photoshop onder de naam ****Adobe Photoshop Elements**

MacPhun

zoals de naam doet vermoeden was hun software enkel voor Mac van Apple
ontwikkeld. Sedert begin 2017 is deze nu ook verkrijgbaar voor Windows!

Uitstekende en betaalbare programma's waar zowel beginnende
fotografen als experts hun gading kunnen vinden.

Luminar is een Raw en Jpeg fotobewerker met veel presets en filters
die je naar hartenlust kunt aanpassen. Met enkele klikken kun je al een
mooi en professioneel ogend resultaat behalen.

Aurora HDR is een uitgebreid en uitstekend HDR programma.

Corel AfterShot Pro (raw bewerker) en

Corel PaintShop Pro 2018 (fotobewerking)

zeer goede programma's – veel mogelijkheden
betalend – free trial van 30 dagen

Topaz Studio

Goed werkend programma met een aantal voorinstellingen (filters) die
aangepast en verfijnd kunnen worden. Voor de minder ervaren gebruikers een
zeer toegankelijk programma. Met een gratis basisversie en de mogelijkheid
om die aan te vullen met een rits aan betalende plug-ins die meer
mogelijkheden bieden. Het proberen waard.

Voor meer info of updates verwijzen we u graag naar de websites van de producenten.

Bernard Noffels.